U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Radana Malíka a soudců JUDr. Barbary Pořízkové, Mgr. Daniely Zemanové, Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Lenky Kaniové v právní věci žalobkyně: **M. A.**, zastoupená JUDr. Ing. Jaroslavem Majovským, advokátem se sídlem Dr. Šmerala 2317/12, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 5. 2009, č. j. OAM-260/VL-18-K02-2009, ve věci mezinárodní ochrany, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 5. 11. 2009, č. j. 32 Az 10/2009 – 40,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů řízení.

III. Ustanovenému zástupci stěžovatelky, advokátu JUDr. Ing. Jaroslavu Majovskému, se sídlem Dr. Šmerala 2317/12, Ostrava, **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 4 800 Kč. Tato částka mu bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) domáhala zrušení shora označeného pravomocného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové (dále jen „krajský soud“), jímž byla podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta její žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky (dále jen „správní orgán“), ze dne 11. 5. 2009, č. j. OAM-260/VL-18-K02-2009; tímto rozhodnutím byla stěžovatelčina žádost o udělení mezinárodní ochrany zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. f)

zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, neboť správní orgán shledal, že stěžovatelka neuvedla důvody svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo, že jí hrozí vážná újma podle § 14a zákona o azylu.

Vzhledem k okolnosti, že v dané věci se jedná o kasační stížnost ve věci mezinárodní ochrany, Nejvyšší správní soud se ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. nejprve zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Pro vlastní vymezení institutu nepřijatelnosti a jeho dopadů do soudního řízení správního Nejvyšší správní soud odkazuje na své usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS, www.nssoud.cz.

Podle tohoto usnesení je podstatným přesahem vlastních zájmů stěžovatele jen natolik zásadní a intenzivní situace, v níž je kromě ochrany veřejného subjektivního práva jednotlivce pro Nejvyšší správní soud též nezbytné vyslovit právní názor k určitému typu případů či právních otázek. Přesah vlastních zájmů stěžovatele je dán jen v případě rozpoznatelného dopadu řešené právní otázky nad rámec konkrétního případu. Primárním úkolem Nejvyššího správního soudu v řízení o kasačních stížnostech ve věcech mezinárodní ochrany je proto nejen ochrana individuálních veřejných subjektivních práv, nýbrž také výklad právního řádu a sjednocování rozhodovací činnosti krajských soudů. V zájmu stěžovatele v řízení o kasační stížnosti ve věcech mezinárodní ochrany je pak nejenom splnit podmínky přípustnosti kasační stížnosti a svoji stížnost opřít o některý z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s., nýbrž také uvést, v čem spatřuje – v mezích kritérií přijatelnosti – v konkrétním případě podstatný přesah svých vlastních zájmů a z jakého důvodu by tedy měl Nejvyšší správní soud předloženou kasační stížnost věcně projednat.

V podané kasační stížnosti však stěžovatelka žádný konkrétní důvod v tomto smyslu neuvedla; konstatovala pouze, že: „*...v rodném Mongolsku byla její práva potlačována, a to z důvodu jejího pohlaví. Zapojení ženy do pracovního procesu je prakticky nemožné, zastání neměla ani v rodině, když její matka žije s otčímem, který je dlouhodobě ohrožoval na zdraví i životě.* Současně upozornila na to, že je v šestém měsíci těhotenství s tím, že zaměstnání v Mongolsku nesehnala již dříve a nyní, když očekává narození dítěte, by se její postavení ve společnosti ještě zhoršilo. Zůstala by zcela bez prostředků a lze předpokládat nelidské a ponižující zacházení s ní i jejím dítětem. Závěrem uvedla, že pokud jí bude umožněno zůstat v České republice, lze očekávat, že jí a následně i jejímu dítěti pomůže otec dítěte, pan R. H., bytem ve V. M., N. Není vyloučeno založení rodiny uzavřením sňatku.

Na základě výše uvedeného se stěžovatelka domnívá, že jsou u ní splněny podmínky dané § 14a odst. 1 zákona o azylu pro udělení doplňkové ochrany, když vrácením do státu, jehož je státním občanem, by jí hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 citovaného ustanovení zákona o azylu. Navrhuje proto, aby Nejvyšší správní soud napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil a věc vrátil k dalšímu řízení.

K tomu Nejvyšší správní soud považuje za nutné nejprve alespoň rámcově připomenout, že stěžovatelka podala žádost o udělení mezinárodní ochrany teprve poté, co jí skončila platnost dlouhodobého víza (typu D), přičemž jako důvody své žádosti ve vlastnoručně psaném prohlášení ze dne 16. 4. 2009 uvedla následující: „*Z Mongolska jsem přijela do ČR pracovat a žít. Jenže jsem přišla o práci kvůli světové krizi. Do azylu jsem přišla, protože zde chci žít podle zákona*.“ V protokolu o pohovoru k důvodům žádosti o mezinárodní ochranu na území České republiky ze dne 7. 5. 2009 pak ještě doplnila, že její matka vydělávala málo peněz a nevlastní otec ji vyháněl z domova a dokonce ji bil a ohrožoval nožem.

V návaznosti na tento rámcový skutkový kontext pak Nejvyšší správní soud konstatuje, že v řízení o udělení mezinárodní ochrany je základním a často jediným důkazním prostředkem, který žadatel o udělení mezinárodní ochrany může správnímu orgánu předložit, jeho vlastní výpověď o okolnostech, které jej vedly k odchodu ze země původu. Během řízení o udělení mezinárodní ochrany proto musí žadatel uvést veškeré azylově relevantní důvody, mezi které ovšem nepatří stěžovatelkou uváděné ekonomické důvody (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 10. 2003, č. j. 3 Azs 20/2003 – 43, ze dne 31. 10. 2003, č. j. 4 Azs 23/2003 – 65, a ze dne 15. 12. 2003, č. j. 4 Azs 31/2003 – 64, www.nssoud.cz), ani její snaha o legalizaci pobytu na území České republiky (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 30. 6. 2004, č. j. 7 Azs 138/2004 – 44, a ze dne 16. 2. 2005, č. j. 4 Azs 333/2004 – 69, www.nssoud.cz).

Jakkoli je totiž smyslem práva azylu poskytnout žadateli ochranu, nejde o ochranu před jakýmkoliv negativním jevem v zemi původu; azyl jako právní institut je společně s doplňkovou ochranou jednou z forem mezinárodní ochrany, avšak není univerzálním nástrojem pro poskytování ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 9. 2005, č. j. 5 Azs 125/2005 – 46, www.nssoud.cz).

Pro úplnost přitom Nejvyšší správní soud považuje za nutné poznamenat, že stěžovatelkou zmiňované ekonomické problémy v zemi původu neměly primárně příčinu v jejím pohlaví, jak uvádí ve své kasační stížnosti. Jednalo se především o dopady obecně neuspokojivé ekonomické situace v Mongolsku, jak ostatně sama stěžovatelka uvedla během pohovoru, v němž poukázala na to, že obdobné problémy mají i ostatní, neboť lidé nemohou najít práci a vyskytují se zde velké rozdíly mezi bohatými a chudými, jež mají špatné existenční podmínky.

Pokud jde o stěžovatelčiny problémy s nevlastním otcem, tyto nelze vnímat jinak, než jako vyhrožování ze strany soukromé osoby, k čemuž se Nejvyšší správní soud ve své judikatuře již opakovaně vyjádřil, zejména v rozsudcích ze dne 27. 8. 2003, č. j. 4 Azs 5/2003 - 51, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 4 Azs 38/2003 - 36, ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003 - 49, či ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 – 48, ze dne 2. 3. 2005, č. j. 3 Azs 77/2004 – 86, www.nssoud.cz.

Co se týče stěžovatelkou dovozovanému splnění podmínek pro udělení doplňkové ochrany, konstatuje zdejší soud, že smyslem a účelem doplňkové ochrany je poskytnout subsidiární ochranu a možnost legálního pobytu na území České republiky těm žadatelům o mezinárodní ochranu, kterým nebyl udělen azyl, ale u nichž by bylo z důvodů taxativně uvedených v § 14a zákona o azylu (vycházejících zejména, avšak nikoli bezvýjimečně, z hledisek humanity založených na objektivních hrozbách) neúnosné, nepřiměřené či jinak nežádoucí požadovat jejich vycestování. Jakkoli se tedy aplikace institutu doplňkové ochrany vztahuje k objektivním hrozbám po případném návratu žadatele do země původu, tedy k částečně jiným skutečnostem nastávajícím v odlišném čase než v případě aplikace institutu azylu, jsou i při rozhodování o udělení či neudělení doplňkové ochrany do jisté míry určující tvrzení samotného žadatele, z nichž je třeba vycházet.

Tato koncepce byla v zásadě potvrzena v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 2. 2009, č. j. 1 Azs 107/2008 – 78, www.nssoud.cz, který se zabývá filozofií dřívějších překážek vycestování a dnešní doplňkové ochrany a který ve vztahu k vážné újmě podle § 14a odst. 2 písm. b) zákona o azylu, tj. mučení nebo nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, konstatoval, že je-li toto žadatelem o mezinárodní ochranu namítáno nebo vyjde-li to najevo jinak v průběhu řízení, je třeba se tím zabývat.

Z tohoto hlediska Nejvyššímu správnímu soudu nezbývá, než poukázat na to, že z předchozího řízení a výpovědí stěžovatelky (zejména pak z okolností jejího pobytu v Mongolsku a hlavního motivu odchodu ze země, jakož i z dalších skutečností, které nastaly po jejím příjezdu do České republiky) nelze dovodit naplnění pojmu nelidského a ponižujícího zacházení, jenž vyžaduje určitou minimální intenzitu újmy, která má žadateli o mezinárodní ochranu v případě vycestování hrozit. Typově je takto vyžadovaná minimální intenzita újmy

srovnatelná s intenzitou újmy hrozící při nejmírnější azylově relevantní újmě, tj. takové, jež by ještě naplnila znak „pronásledování“ ve smyslu zákona o azylu (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 5. 10. 2006, č. j. 2 Azs 66/2006 – 52, publikovaný pod č. 1066/2007 Sb. NSS, www.nssoud.cz).

Skutečnost, že stěžovatelka očekává narození dítěte, nelze v daném případě zohlednit tak, jak se toho domáhá v podané kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud v tomto směru obdobně jako krajský soud odkazuje na to, že snaha o legalizaci pobytu nemá a ani nemůže mít oporu v relevantních ustanoveních zákona o azylu. Pro tyto účely je na místě aplikace zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, jenž skýtá možnosti pobytu (za účelem sloučení rodiny), které by stěžovatelka mohla využít, zejména v souvislosti s avizovaným narozením dítěte a založením rodiny s občanem České republiky.

Nejvyšší správní soud tak dospěl k závěru, že v případě napadeného rozsudku nebylo shledáno žádné zásadní pochybení ze strany krajského soudu, který se svým postupem nikterak neodchyluje od shora uvedené judikatury, která je jednotná a ustálená a poskytuje dostatečnou odpověď na námitky uplatněné v kasační stížnosti. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud neshledal žádného důvodu pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání a konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatelky, a proto ji shledal ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 3, větu první, s. ř. s., ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s., dle kterého nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta.

Podle § 35 odst. 8 s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., zástupci stěžovatelky, který jí byl soudem ustanoven k ochraně jejích práv, hradí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát. V předmětné věci Nejvyšší správní soud ustanovenému zástupci přiznal náhradu nákladů podle ustanovení § 7, § 9 odst. 3 písm. f), § 11 odst. 1 písm. b) a d) a § 13 odst. 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů, spočívající v odměně za dva úkony právní služby (převzetí + příprava zastoupení a písemné podání soudu týkající se věci samé) v částce 4 200 Kč a v náhradě hotových výdajů v částce 600 Kč, tj. v částce 4 800 Kč. Tato částka bude zaplacena z účtu Nejvyššího správního soudu k rukám právního zástupce stěžovatelky do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 21. dubna 2010

JUDr. Radan Malík
předseda senátu